

A. 1825.

ARNHEMSCHE

Donderdag

COURANT

den 21. Julij

FRANKFORT, den 18. Julij.

T De Triet is den 6. Julij een schip met Konstantinopel aangekomen, dat den 17. die hoofdstraat verlaten had. Het heeft bij Caffo een Grieksch vloot ontmoet. De kapitan-pacha, dien Raschid-pacha sints maanden verpoot te Missolonghi verwacht, was nog steeds in Suda. — Ibrahim-pacha bevond zich in Nahi, een half uur van Calamata, en scheen zich alst van de kust te willen verwijderen. Grieksch brieven beweren bij vermelding, dat hij zich in eenen anderen haven bevestigd heeft.

FRANKFORT, den 18. Julij.

In dagbladen is van arrestatiën gewaagd, welke onlangs, zoo wel te Rome, als in andere oorden van den Kerkelijken Staat, hebben plaats gehad. Deze maatregel had geene directe staatkundige oorzaak. Wij zeggen geene directe, wijl het geen zake was van bepaalde komplotten; doch dat overigens het carbonarismus zijnen verderflijken aard geenszins verloochenen kan, spreekt van zelf.

De regering was sints geruimen tijd op een carbonari-genootschap, te Pesaro, dat den naam van *Pellegrini bianchi* aangenomen had, opmerkzaam gemaakt. Dit genootschap had echter te Rome slechts onder een ter kwader saam staande klasse, eenige proselyten geworven. De aanvankelijke voorspoed maakte hetzelfde stoutmoediger, en het spreidde met zijn net naast de hongerige standen der maatschappij uit; doch kon algeens een enkel onervaren man vangen. Herlang kwam er tweedragt onder de broeders, en buitensporigheden van den gruwelijken aard noodzaakten de regering in 't midden te treden. Een der verleiden, de diepte van den afgrond, waartoe hij gebragt was, besprekende, kreeg berouw. Weinige dagen daarna werd hij met dolksteek vermoord. Eenen anderen trof het lot, de moordenaar van eenen tweeden hondgenoot te moeten worden; ofschoon door den bonddeed tot de verschikkelijke daad verplicht, verklaarde hij, dezelve niet te willen op zich nemen. Het gevolg was, dat aldra een moorddadige aanslag op hemzelven geschiedde.

Kan men het eener regering kwalijk nemen, als zij tene secte, die in hare dolzinnigheid, de verfoegelijkste herensuchtigen, naar de afschuwelijkste middelen nagaapt, om de heersche machtsvermeerdering meer een veldaan voor de maatschappij, voor de verleiden zelf, die zij tegen hunne verleiders in bescherming neemt, en voor allen, die door hun verstand of eigene braafheid tegen het gevaar, van slagtoffers van den wrevel te worden, niet gehoegzaam gedekt zijn; — het in het duistere sluispand verderf met de uiterste waakzaamheid na te sporen? Wel is de tijd, waarin de leden van zulke strafwaardige secten, door verblinde of hartatogelijke hervormers, als martelaars der waarheid en deugd geprezen werden, nog niet geheel voorbij; doch de groote gezonde massa der volken weet beter, waar waarheid en deugd, en waar heil en geluk te vinden zijn. Italië ziet, als andere landen, op deze zin- en krachteloze woelingen van een klein aantal onverbeterlijke lieden met onverschilligheid neder. Niet alleen in de Oostenrijksche provincien, waar een gevoel van welzijn en betredenheid zoo veel het heerschende geworden is, dat de vernedrigde pogingen van alle vijanden der orde het niet meer kunnen doen wankelen; maar ook in alle overige Italiaansche Staten is de wensch naar vast algemeen, en het zal, na zoo vele heftige ondervindingen, en na de gelukkig plaats grijpende overeenstemming der gezamenlijke republieken, eenen vreesden wankelstand zoo ligt gelukken, op eenig punt van het onbetrouwbare en onverschillige, dat zij zwaart en ingang te vinden.

Het laatste nummer van het staatsblad bevat de volgende kabinet-orde:

Ten einde in de geheele uitgestrektheid van het rijk de tucht in de scholen te handhaven en te zorgen, dat dezelve stiptelijk worden bezocht, heb ik, op voorstel van het ministerie van staat, voor die gedeelten van het rijk, waar het algemeene landrecht (*allgemeines Landrecht*) tot nog toe niet is ingevoerd, de volgende bepalingen vastgesteld, die met de verordeningen van hetzelfde overeenstemmen.

I. De ouders, of diegeden, welke dezelve wettiglijk vervangen, indien zij niet kunnen bewijzen, dat hunne kinderen te huis het vereischte onderwijs genieten, moeten genoodzaakt worden, des noods zelfs door dwangmiddelen en straf, om de kinderen op school te zenden, zoodra zij den ouderdom van volle vijf jaren bereikt hebben.

II. De kinderen zullen de scholen geregeld blijven bezoeken, tot dat zij, op getuigenis van trouwe leeraars, de aan hunnen stand geëvenredigde kundigheden verkregen hebben.

III. Zonder toestemming der overheid en van het kerkelijk opperhoofd der school, mag men geen kind verchoonen van het bezoeken der school, of voor eenigen tijd zijne lessen staken, mit hoofde van opgekomen verhinderingen.

IV. De tucht in de scholen mag zich nimmer uitspreken tot mishandelingen, waardoor de gezondheid der kinderen dadelijk of in het verloop zoude kunnen worden benadeeld.

V. Door de kastijdingen; welke zich binne de grenzen der voorgescreven schooltucht bepalen, kunnen de onderwijzers niet beschouwd worden als zich schuldig gemaakt te hebben aan strafwaardige mishandeling of belediging.

VI. Bijdiens de onderwijzer de voorgescreven maat van straffen te buiten gaat, zonder dat het kind daarvoor verantwoordelijk is, zal de provinciale school-commissie den onderwijzer, naar de aard der straffen, overeenkomstig de ingevoerde wetten van tucht; doch zoo het kind door de straf werkelijk gewond wordt, zal de meester, door den regter volgens de bestaande rijks wetten worden gestraft.

Ik belast den minister van staat, deze bepalingen; door middel van het staatsblad, ter kennis van het publiek te brengen.

Berlijn, den 14. Mei 1825. (Get.) FREDRIK WILLEM.

LONDEN, den 16. Julij.

Volgens de nieuwe wet op de jurij, moet een iegelijk, om lid van dezelve te worden, bezitten: of 10 pond sterling rente van eenige landerijen, die hij gedurende zijn leven in eigendom heeft; of 20 p. st. van landerijen, die hij voor 21 jaren of gedurende zijn leven in pacht heeft. Zij, die een huis van vijftien vensters bezitten, of 20 p. st. in de armen-taks of in de belasting van de bewoonde huizen betalen, kunnen medelid van de jurij worden.

In de nu afgelopen sessie van het parlement, is weinig van de buitenlandse zaken verhandeld. Nauwelijks is een woord van Spanje, Griekenland, Napels en Portugal gerept, hoezeer het Engelsche gouvernement zeker niet stil zit in de onderscheidene zaken, betrekkelijk deze landen. Men schrijft dezen stillen gang toe aan een soort van verstandhouding van het ministerie met de voornaamste leden der oppositie-partij. Englands staatkunde zal aldus, meent men, dieper wortelen schieten, dan bij openbare ontwikkelingen. Alleen ontbreekt Spanje is een verklaring van den minister Canning uitgelokt, dat de schade-loosstelling, welke dit rijk, wegens in de West-Indien gepleegde rooverijen, schuldige is, scheidt het kabinet van Madrid die, waarschijnlijk uit geldgebrek, op de lange baan zocht te schuiven, niet het oog verloor, maar het doel niet mag vergeten te worden, met te gewagen van represalies, terwijl de overblijvende Fransche bezetting in Spanje betreft, men bij de overtuiging blijft, dat Frankrijk daarmee geene heerschzuchtige oogmerken heeft, maar zeker meer dan te hand verlangt, dat daaraan een einde mag komen. Het trief bij den koning toelaten van eenen gevolmagtigde van Buenos-Ayres, is een tweede buitlandsch punt geweest, waarover kort is gehandeld. Van de zijde der oppositie wilde men zulks aan invloed van het Heilige Verbond toegeschreven hebben; doch de minister Canning heeft verklaard, dat zulks geheel ongegrond, en de niet toelating alleen toe te schrijven was aan een gebrek in den geloofsbrief van den bedoelden persoon, die voor Frankrijk en Engeland tevens was benoemd, hetgeen streed met de alhier aangenomene diplomatieke gebruiken. Het ministerie heeft ook aan den bedoelden nieuwen Zuid-Amerikaanschen staat doen weten, dat men lieft eenen gevolmagtigden minister rechtstreeks uit het land zelve had, en niet gaarne iemand uit den Britschen handelstand zag benoemen, om de belangen der republiek waar te nemen, daar men met eenen zandigen zich niet in alle gewenschte betrekkingen kon stellen.

Het laatste nummer van het staatsblad bevat de volgende kabinet-orde: Ten einde in de geheele uitgestrektheid van het rijk de tucht in de scholen te handhaven en te zorgen, dat dezelve stiptelijk worden bezocht, heb ik, op voorstel van het ministerie van staat, voor die gedeelten van het rijk, waar het algemeene landrecht (*allgemeines Landrecht*) tot nog toe niet is ingevoerd, de volgende bepalingen vastgesteld, die met de verordeningen van hetzelfde overeenstemmen.

I. De ouders, of diegeden, welke dezelve wettiglijk vervangen, indien zij niet kunnen bewijzen, dat hunne kinderen te huis het vereischte onderwijs genieten, moeten genoodzaakt worden, des noods zelfs door dwangmiddelen en straf, om de kinderen op school te zenden, zoodra zij den ouderdom van volle vijf jaren bereikt hebben.

II. De kinderen zullen de scholen geregeld blijven bezoeken, tot dat zij, op getuigenis van trouwe leeraars, de aan hunnen stand geëvenredigde kundigheden verkregen hebben.

III. Zonder toestemming der overheid en van het kerkelijk opperhoofd der school, mag men geen kind verchoonen van het bezoeken der school, of voor eenigen tijd zijne lessen staken, mit hoofde van opgekomen verhinderingen.

PARYS, den 16. Julij.

Bij den boekverkooper *le Normand* zal binnen kort een geschrift over de Grieken van den burggraaf *de Chateaubriand* verschijnen.

— Wij vernemen, zegt een ministerieel blad, dat de pest te Alexandria, in Egipte, met groote hevigheid heerschende is, en dat zins een schip, thans in de haven van Marseille quarantaine houdende, daarin de besmet is.

— Een der dagbladen geeft te verstaan, dat de koning, welke den voor-Griekenland zou willen bestemmen, de erfprins van Sardinië, de jonge *Napoleon*, of de zoon van den gewezen koning van Sardinië, kon kunnen zijn.

— De heer Canning heeft in het parlement verklaard, dat hij het tijdstip niet kon bepalen, waarop de in Spanje overblijvende Fransche

dit land zouden verlaten. De laatste (niet officieel bekend gemaakte) berichten zegt alleen, dat de niet tot den garnizoensdienst in de Spaansche bestemde troepen Spanje verlaten hebben, met uitzondering der Zwitsers, te Madrid, en de tot dezelfde bestemde Spaansche artillerie; en dat over het tijdstip der ontbinding van de Spaansche vestingen het weder tusschen de beide regeringen zal vastgesteld worden, zoodra een derzelve geleefd, dat de overname van de stad nadeel geschieden kan. In den tegenwoordigen toestand van Spanje is echter dit tijdstip nog niet voorhande; want de regering van Spanje heeft eer toe dan afgenomen, en de partijen staan aldus op een afstand van ooit tegen elkanderen. Ja het zijn niet meer de royalisten en constitutionelen alleen, die in deze vijandige betrekkingen staan; de verbittering tusschen de hevige en gematigde royalisten is nog grooter dan tusschen gene en de zoogenaamde negros.

MADRID, den 29. Junij.

Er zijn hier buitengewone korrupsies uit verscheidende oorden tusschen Andalusien en Catalonie aangekomen, die, zoo het schijnt, aan het gouvernement berigten omtrent het verstoren der rust hebben overgebracht. Men moet veronderstellen, dat zulke nog een gevolg is der voortgewende vergiffing van de koninklijke vrijwilligers.

Ook te Bilbao is, den 6. Julij, de openbare rust gestoord geworden; doch zonder erge gevolgen; slechts een zeker aantal lieden, die voor liberalen doorgaan, hebben wat stokslagen bekomen.

LISSABON, den 29. Junij.

Op den 29. dezer heeft de koning, bij gelegenheid van hoogtijdsgebeurtenissen, een decreet uitgevaardigd van amnestie en vergiffenis voor alle diegenen, die betrokken zijn geweest in de zamenzweringen van de koningin en den prins van Michael, op den 29. Februarij, 30 April, 25 en 26 October van het afgelopen jaar gebleken. Zie hier den voornamen inhoud van dit besluit:

"Ik verleen eene amnestie en volkomene vergiffenis aan diegenen, welke betrokken zijn in de verfoeilijke misdrijven, waartoe een regelmatig onderzoek heeft plaats gehad, het wijf verklarende en ontheven van de straf, welke zij verbeurd hebben en waartoe zij, volgens de wet, zouden hebben kunnen worden veroordeeld; gelastende de loslating van al diegenen, die gevangen zitting, en het sequester ophieldende, dat ter oorzaak van deze misdrijven op hunne goederen was gelegd. Van deze amnestie en vergiffenis zijn alleen uitgezonderd de misdrijven en aanslagen die alschuldige waarden, die de koning en de koningin moeten verlaten, en die de koning en koningin indrukkelijke koninklijke bevelen moeten terugkeeren; tot dat einde zullen de koning en koningin dispensaties worden uitgereikt. Overigens zullen de gevangenen dezelfde gunst genieten, welke aan de anderen is toegestaan; zij die daarvan uitgezonderd zijn, staan vermeld in de nevensgaande acte, gecontrasigneerd door Ferdinand Louis Pereira de Sousa Barada, staatsraad, en mijnen minister van justitie en kerkelijke zaken, wien ik dit decreet toezend."

Overigens wordt bij dit decreet bepaald, dat de stukken van dit rechtspraak onderzoek zullen worden gemaakt, om zelfs het aandenken aan deze misdrijven uit het geheugen te verlaten, terwijl eindelijk de koning bij hetzelve zijn verlangen uit, dat zijne onderdanen, op zijn voetspoor, deze misdrijven niet meer gedenken, maar alles in het werk stellen, om rust en vrede te herstellen.

De naamlijst der aangeklaagden, die regelrecht het rijk moesten verlaten, bevat acht personen, onder welke de markies d' Abrantes een ademanant, een luitenant-kolonel en een chirurgijn-meester.

Er is een plan transpireert voort in een wijf stelsel van verbetering, dat de koning en koningin heeft goedgekeurd. Niets geschiedt er overhaast en niet wordt er iets ondernomen, dat de hervormingen te steviger zijn. Het is bekend, dat de koning en koningin de koning en koningin een vriendelijke schikking met Brasilië, en dat de koning en koningin van het Britsche gouvernement, sir Charles Stuart naar Rio Janeiro afgezonden is.

ARNHEM, den 20. Julij.

De Staten der Provincie Noord-Brabant hebben tot leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal herkozen de heeren van der Bruggen en Cuperus.

Van den brand van het ongelukkige dorp Sillevold, kan men nog de volgende bijzonderheden oeffenen. Het was 's namiddags omstreeks half zes ure, terwijl men aan het veld was, waar de brand is ontstaan, bezig was met het beuken van linzen, waartoe een vrij groot vuur wordt vereischt, dat het benedenste gedeelte van den schoorsteen eensklaps aangatte en het vuur aan eenig spek, dat in en voor denzelfden hing, zich mededeelde. De buitengewone hitte en droogte van het weder, waardoor niet weinig de snelle verspreiding van het vuur, zoo, dat de bewoners van dit en de naastbij gelegen woningen nauwelijks den tijd hadden, om zich en hunne kinderen te redden.

Aan blusschen van den brand en het bergen van het vee of eenige goederen was op dit punt niet te denken. Het verbrande vee bestaafte uit vier koeijen en 12 of 13 varkens. Was het niet midden in den zomer, en bij dag geweest, dit getal zou zeer aanmerkelijk geweest zijn.

Thans was gelukkig het meeste vee en vooral de paarden buiten. Onder het verbrande behoort ook eene groote partij linnen en veel spek en kaasem. Het handel in deze artikelen is een voortnam-middel van bestaan in deze streken, en daarom was de voorraad daarvan in de verbrande wooningen zeer aanzienlijk; alsmede veel rogge, doordien de ingezetenen, wegens de lage prijzen en de weinige vraag, niet hadden kunnen verkoopen. Onder de gedane pogingen tot blussching van den brand, verdient vooral vermeld te worden het moedig gedrag van eenen bewoner van Terborg, die, door zich haven in een reeds aanbebrand huis te begeven, het vuur blusschte, de verdere verspreiding van den brand, met behulp van anderen, stuitte, en alzoo, onder Gods zegen, het overige gedeelte van het dorp voor vernieling bewaarde.

Op den 14. Julij 1825, des nademiddags circa vijf ure, ontstond in het huis van de weduwe Theodorus te Lauke, in het dorp Sillevold, schout-ambt Wisch (door welk ineval nog onbekend) een hevige brand, dewelke, niettegenstaande den stillen wind, en alle aangewende hulpmiddelen tot behoud, zoo door de ingezetenen zelve, als die zich rondom het punt waar de brand ontstond bevonden, binnen weinig tijde zoodanig toenam, dat, in minder dan drie uren, door 33 huizen, drie schuren en de R. C. kerk in de asch werde gegergd; dit ongeval zijn gelukkig geene menschen omgekomen, doch in de meeste huizen zijn alle de meubelen verbrand, en uit weinige derzelve slechts eenige gered; ook zijn daarbij verscheidene varkens en koeijen verbrand. De schade, door dezen verschrikkelijken brand veroorzaakt, kan men nagenoeg op zeventig duizend gulden begrooten.

Het gemeentebestuur van Wisch, alle menschenvrienden, welke door milde giften het lot der door dezen brand ongelukkig geworden medemenschen mogten wilsen verzachten, daartoe goede gelegenheid wilsende geven, maakt bij deze bekend, dat hetzelfde tot de ontzantg der giften, benoemd heeft de heeren J. R. Onder Eeker, E. Aalbers en T. J. van Talma, alle leden van den raad des gemelden ambts, in Terborg woonachtig.

Terborg, De fungerende schout van Wisch, den 18. Julij 1825 J. H. Draavenst.

ARNHEM, den 21. Julij.

Het water is hoog in den Rijn aan de paal

Den 20. Julij 1 El 6 Palm o Dnim; gewassen o D. gevallen 5 D
Den 21. Julij 1 El 5 Palm 6 Dnim; gewassen o D. gevallen 5 D

DE NEDERLANDSCHE STAALMEESTER, of Grondige Onderrichting van al hetgeen betrekking heeft tot het Kaanen, Joegen, Zadelen, Beslaan en Onderhouden der P. A. A. Be. D. E. N. van ook over Harddraven, Zichten en Gebreken der Paarden, hetzelve in te kennen en te gebruiken, onder het Fecht en Aansteken van denzelve, en de Werk, in 2 Deelen met 6 Platen, van handf. en gekleurde, worden verkocht van f. 6. 80 sfgelen, te Amsterdam bij L. VAN ES, en te Rotterdam, Zutphen, Utrecht, Breda, en alle Boekhandelaren besproken worden.

Bepaling van den W. E. K. E. L. I. K. A. van de Stoombooten, tuschen de Steden Rotterdam, Nijmegen en Keulen, gedurende deze maand Julij.

Van Rotterdam naar Nijmegen:

des Maandags en Woensdags, des morgens ten 7 ure.

Van Nijmegen naar Keulen:

des Donnerdags, des morgens ten 4 ure.

Van Keulen naar Nijmegen:

des Zaterdag, des morgens ten 8 ure.

Van Nijmegen naar Rotterdam:

des Dingsdags en Zondags, des morgens ten 7 ure.

* De NEDERLANDSCHE STAALMEESTER, of Grondige Onderrichting van al hetgeen betrekking heeft tot het Kaanen, Joegen, Zadelen, Beslaan en Onderhouden der P. A. A. Be. D. E. N. van ook over Harddraven, Zichten en Gebreken der Paarden, hetzelve in te kennen en te gebruiken, onder het Fecht en Aansteken van denzelve, en de Werk, in 2 Deelen met 6 Platen, van handf. en gekleurde, worden verkocht van f. 6. 80 sfgelen, te Amsterdam bij L. VAN ES, en te Rotterdam, Zutphen, Utrecht, Breda, en alle Boekhandelaren besproken worden.

* P. NYHOFF, heeft op den 13. Julij 1825 aan den heer Burgemeester der Stad Arnhem vertoond: G. S. FRANCKE, Grondwet der Vernunft-Theologie, Alis 1824, om daarvan eene Nederlandtische vertaling uit te geven.

* De TANDMIDDELEN van den heer Provinciale Geneeskundige Commissie van Gelderland, Tandmeester, LEHMAN JOSEPH SON, worden in commissie verkocht, bij de Boekverkopers G. J. THIEME, te Arnhem, en W. C. WANSLEVEN, te Zutphen; bij den Kunstdraajer STRONK, te Nijmegen, en bij den Kastelein VERMEER, in het Hof van Barlijn, te Zevenaar.

De Tandmiddelen zijn: Een TANDPOEDER, ter guderhanding en zuivering der Tandden, zonder het glazur te benadeelen, à 50 Ct. het Pakje, en een Tand- en Tandvleesch versterkend ELIXER, ter bevestiging van Scorbutieke en losse Tandden, ter verhoeding der aansteking van dezelve, en ter zuivering van het bloedende en sponsig Tandvleesch à f. 1.-: het kleine, en f. 1.- 50 het groote Flasje.